Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U002209

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 09-06-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сергеєва Наталія Вікторівна
2. Nataliia V. Sergeieva

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0002-9153-6961

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 016

Назва наукової спеціальності: Спеціальна освіта

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Спеціальна педагогіка

Дата захисту: 19-06-2025

Спеціальність за освітою: Сурдопедагогіка, українська мова і література

Місце роботи здобувача: Товариство з обмеженою відповідальністю"Генеза"

Код за ЄДРПОУ: 44791409

Місцезнаходження: Генерала Алмазова, 18/7 (літ. В), Київ, 01133, Україна

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 9093

Повне найменування юридичної особи: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 21560861

Місцезнаходження: вул. М. Берлинського, буд. 9, Київ, 04060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 21560861

Місцезнаходження: вул. М. Берлинського, буд. 9, Київ, 04060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.29.27

Тема дисертації:

1. Технологічні та організаційні основи застосування інтерактивних навчально-методичних комплексів в початковій освіті дітей з порушеннями слуху

2. Technological and organizational foundations of the use of interactive educational and methodological complexes in the primary education of children with hearing impairments

Реферат:

1. У дисертації вперше науково обґрунтовано теоретичні засади застосування інтерактивних навчально-методичних комплексів у початковій освіті дітей з порушеннями слуху з позицій інклюзивного, компетентнісного підходів та в контексті оновлених нормативних вимог; визначено технологічні основи, теоретично обґрунтовано та розроблено технологію створення та застосування інтерактивних навчально-методичних комплексів у початковій освіті дітей з порушеннями слуху, яка спрямована на забезпечення технологічних вимог створення ІНМК та містить чіткі етапи її реалізації (аналіз потреб цільової аудиторії; вибір дизайну інтерфейсу користувача, технологій та інструментів; розроблення навчального контенту; інтеграція мультимедіа та інтерактивних елементів; тестування та валідація; запуск та підтримка);

обґрунтовано і визначено організаційні основи впровадження інтерактивних навчально-методичних комплексів для учнів з порушеннями слуху як комплекс заходів, які забезпечують оптимальне впровадження та використання ІНМК (відповідність нормативній базі, стандартизація матеріалів; підготовка та навчання педагогів; планування освітнього процесу; моніторинг і оцінка ефективності; ресурсна підтримка); уточнено: сутність поняття «інтерактивні навчально-методичні комплекси в початкові освіті дітей з порушеннями слуху» як набори дидактичних матеріалів, розроблених для реалізації певної навчальної програми, що містять підручники, робочі зошити, методичні посібники для вчителя, аудіо- та відеоматеріали, е-додатки, мультимедійні презентації, інтерактивні завдання тощо; враховують вікові та індивідуальні особливі освітні потреби учнів; передбачають системну підготовку педагогів до їх реалізації; зміст та структурні компоненти інтерактивних навчально-методичних комплексів, технічні і функціональні вимоги до електронних додатків до підручників, особливості їх впровадження в початковій освіті дітей з порушеннями слуху, зокрема в умовах дистанційного та змішаного навчання; подальшого розвитку набули: організайно-методичні аспекти проведення моніторингу та апробації інтерактивних навчально-методичних комплексів для закладів загальної середньої освіти з метою їх вдосконалення; зміст та методики підготовки педагогів до упровадження інтерактивних навчально-методичних комплексів у початковій освіті дітей з порушеннями слуху з урахування вікових особливостей, інтересів та індивідуальних особливих освітніх потреб учнів; форми і методи цифровізації освітнього процесу у системі загальної середньої освіти, усвідомлення місця цифровізації у розвитку загальної середньої освіти; поняття, що характеризують теоретико-методичні аспекти цифровізації освітнього процесу спеціальних та інклюзивних закладів загальної середньої освіти. Зважаючи на зазначене, виникає необхідність подальшого розвитку мультимедійних засобів навчання має продовжуватися й далі, створюючи необхідні навчальні мультимедійні платформ. З'єднання візуальних, тактильних та аудіоелементів для створення багатогранного досвіду навчання, що підвищує ефективність та ефективність. Створення відео-контенту з перекладачами жестової мови або анімованими героями, що містять текст на жестовій мові, для полегшення розуміння матеріалу. Має застосовуватися використання алгоритмів, які автоматично адаптують контент під індивідуальні потреби учня, наприклад, зміна шрифту, кольору фону або додавання субтитрів. Співпраця з фахівцями в галузі спеціальної освіти та аудіології для розробки контенту, що враховує спеціальні потреби з порушенням слуху учнів. Включення елементів, які сприяють соціальній взаємодії, таких як форуми чи чати, де учні можуть обмінюватися досвідом та підтримувати один одного. У процесі роботи здійснено детальний аналіз науково-педагогічної літератури, сучасних підходів до створення та впровадження ІНМК в освітній процес, що можуть значно підвищити доступність та ефективність електронних підручників та електронних додатків до підручників для дітей з порушеннями слуху, сприяючи більшому інклюзивному освітньому середовищу. На основі аналізу наукової літератури та законодавчо-нормативної бази визначено теоретичні засади та нормативні основи застосування інтерактивних навчально-методичних комплексів у початковій освіті дітей з порушеннями слуху. Зокрема, теоретичні засади дослідження вказаних комплексів складають положення соціокультурного підходу до розуміння особливих освітніх потреб, компетентнісного підходу в освіті, дидактики початкової освіти, спеціальної педагогіки (сурдопедагогіки), теорії безбар'єрності освітніх послуг для осіб з порушеннями слуху. Визначено технологічні основи, обґрунтовано та розроблено технологію створення та застосування інтерактивних навчально-методичних комплексів у початковій освіті дітей з порушеннями слуху. Розроблена технологія, спрямована на забезпечення технологічних вимог створення ІНМК, містить чіткі етапи її реалізації: аналіз потреб цільової аудиторії; вибір дизайну інтерфейсу користувача, технологій та інструментів; розроблення навчального контенту.

2. The dissertation scientifically substantiates for the first time the theoretical principles of using interactive educational and methodological complexes in primary education of children with hearing impairments from the standpoint of inclusive, competency-based approaches and in the context of updated regulatory requirements; defines the technological foundations, theoretically justifies and develops the technology for creating and using interactive educational and methodological complexes in primary education of children with hearing impairments, which is aimed at ensuring the technological requirements for creating IMC and contains clear stages of its

implementation (analysis of the needs of the target audience; selection of user interface design, technologies and tools; development of educational content; integration of multimedia and interactive elements; testing and validation; launch and support); The organizational foundations for the implementation of interactive educational and methodological complexes for students with hearing impairments are substantiated and defined as a set of measures that ensure the optimal implementation and use of IMC (compliance with the regulatory framework, standardization of materials; training and education of teachers; planning of the educational process; monitoring and evaluation of effectiveness; resource support); the essence of the concept of "interactive educational and methodological complexes in primary education of children with hearing impairments" is clarified as sets of didactic materials developed for the implementation of a specific curriculum, containing textbooks, workbooks, methodical guides for teachers, audio and video materials, e-applications, multimedia presentations, interactive tasks, etc.; take into account the age and individual special educational needs of students; provide for systematic training of teachers for their implementation; content and structural components of interactive educational and methodological complexes, technical and functional requirements for electronic supplements to textbooks, features of their implementation in primary education of children with hearing impairments, in particular in conditions of distance and blended learning; further development has been achieved: organizational and methodological aspects of monitoring and testing interactive educational and methodological complexes for general secondary education institutions with the aim of their improvement; content and methods of training teachers to implement interactive educational and methodological complexes in primary education of children with hearing impairments, taking into account age characteristics, interests and individual special educational needs of students; forms and methods of digitalization of the educational process in the system of general secondary education, awareness of the place of digitalization in the development of general secondary education; concepts that characterize the theoretical and methodological aspects of digitalization of the educational process of special and inclusive general secondary education institutions. In view of the above, the need for further development of multimedia learning tools should continue, creating the necessary educational multimedia platforms. Combining visual, tactile and audio elements to create a multifaceted learning experience that increases efficiency and effectiveness. Creating video content with sign language interpreters or animated characters containing text in sign language to facilitate understanding of the material. The use of algorithms that automatically adapt content to the individual needs of the learner should be applied, for example, changing the font, background color or adding subtitles. Collaboration with specialists in the field of special education and audiology to develop content that takes into account the special needs of hearing-impaired students. Incorporating elements that promote social interaction, such as forums or chats where students can share experiences and support each other. In the process of work, a detailed analysis of scientific and pedagogical literature, modern approaches to the creation and implementation of IMC in the educational process, which can significantly increase the accessibility and effectiveness of electronic textbooks and electronic supplements to textbooks for children with hearing impairments, contributing to a more inclusive educational environment. Based on the analysis of scientific literature and the legislative and regulatory framework, theoretical principles and regulatory frameworks for the use of interactive educational and methodological complexes in primary education of children with hearing impairments were determined. In particular, the theoretical principles of the study of the specified complexes constitute the provisions of the socio-cultural approach to understanding special educational needs, the competency-based approach.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Сергеєва, Н. (2024). Подолання освітніх втрат учнів з особливими освітніми потребами початкової та базової середньої школи засобами ІКТ. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови, 1(24), 221-236. https://doi.org/10.33189/epsn.v1i24.250
- 2. Сергеєва, Н. (2024). Особливості використання мультимедійних засобів навчання для реалізації індивідуальної траєкторії розвитку осіб з особливими освітніми потребами. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови, 2(25), 232-245. https://doi.org/10.33189/epsn.v2i25.268
- 3. Сергеєва, Н. (2024). Забезпечення розвитку математичної компетентності засобами ІКТ учнів з порушеннями слуху у початковій школі. Педагогічна Академія: наукові записки, (11). https://doi.org/10.5281/zenodo.14944903
- 4. Сергеєва, Н. (2025). Створення інтерактивних завдань на онлайн сервісах – можливість забезпечення індивідуальної траєкторії розвитку дитини. Особлива дитина: навчання і виховання, 1(117), 216-227. https://doi.org/10.33189/ectu.v117i1.224

Наукова (науково-технічна) продукція: дисертація

Соціально-економічна спрямованість: створення та впровадження інтерактивних навчально-методичних комплексів в освітній процес дітей з порушеннями слуху

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U108670 0124U000493

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Литовченко Світлана Віталіївна

2. Svitlana V. Lytovchenko

Кваліфікація: д.пед.н., старший науковий співробітник, 13.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0001-4667

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 21560861

Місцезнаходження: вул. М. Берлинського, буд. 9, Київ, 04060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Форостян Ольга Іванівна

2. Olha I. Forostian

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6084-2160

Додаткова інформація: I-1025-2018

Повне найменування юридичної особи: Державний заклад "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського"

Код за ЄДРПОУ: 02125473

Місцезнаходження: вул. Старопортофранківська, буд. 26, Одеса, 65020, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Супрун Микола Олексійович

2. Mykola O. Suprun

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4198-9527

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=Ii4QDgYAAAAJ&hl=uk

Повне найменування юридичної особи: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Код за ЄДРПОУ: 02125444

Місцезнаходження: вул. Нікольська, буд. 24, Миколаїв, Миколаївський р-н., 54001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чеботарьова Олена Валентинівна

2. Olena V. Chebotarova

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4560-3708

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=SCXS9zcAAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 21560861

Місцезнаходження: вул. М. Берлинського, буд. 9, Київ, 04060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Вовченко Ольга Анатоліївна
2. Olha A. Vovchenko

Кваліфікація: д. психол. н., с.д., 19.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4399-0118

Додаткова інформація:
https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=FJD9_KoAAAAJ&view_op=list_works&sortby=pubdate

Повне найменування юридичної особи: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 21560861

Місцезнаходження: вул. М. Берлинського, буд. 9, Київ, 04060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Кульбіда Світлана Вікторівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Кульбіда Світлана Вікторівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Баташева Наталія Іванівна
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна